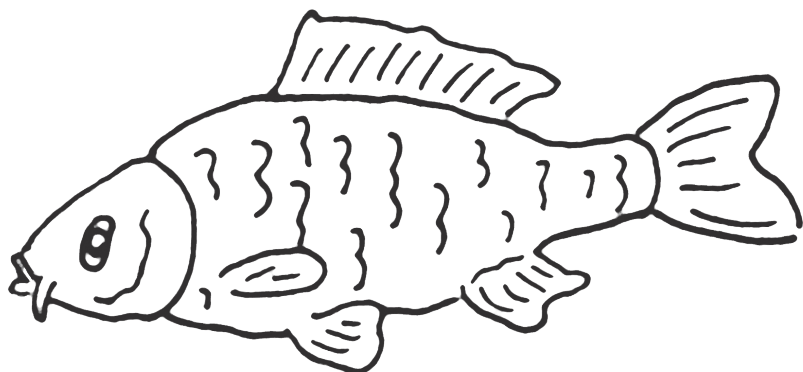

**na
slovičko
s opičkou**

Připravujeme pusinku pro hlásky P, B, M

- **Balónek** – nafouknutí tuáří - rty pevně sevřené a tuáře nafukujeme vydechovaným proudem vzduchu, který se snažíme udržet po dobu 5 uteřin.
- **Přelétavý balónek** – k střídavému nafukování tuáří využijeme předchozí cvik, ale vzduch přemísťujeme střídavě z pravé a levé tuáře.
- **Políbek** – vezmeme proužek papíru, který dítě pevně sevře mezi rty a drží po dobu minimálně 5 uteřin.
- **Kapřík** – střídavě zavíráme a otevíráme pusinku jako kapřík.
- **Brčkování** – mezi rty (nikoliv mezi zuby) uložíme a pevně uchopíme brčko, kterým můžeme pít vodu z kelímku nebo naopak do vody bublat.

Úkoly:

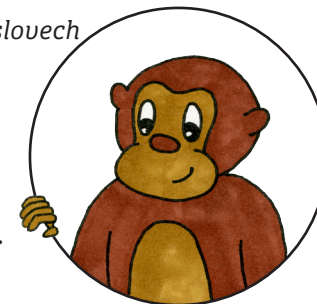

Dokážeš domalovat kapříkovi ulnky?

Kapříka si vybarvi a zkus okolo něho namalovat vodu.

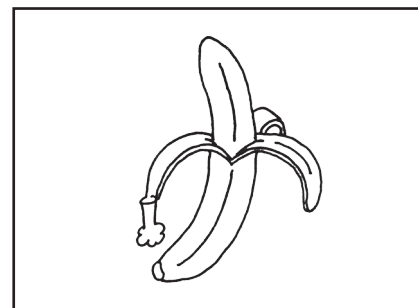
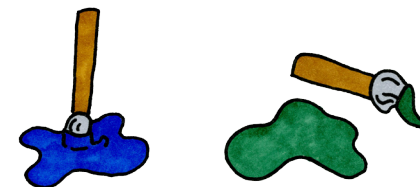
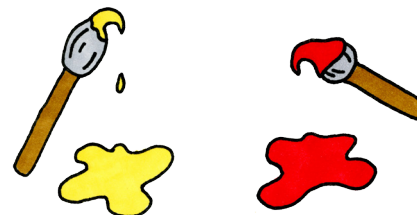
Co umím, když mi budou tři roky

- ✓ zuládat vyslovovat hlásky P, B, M ve slabikách a slovech
- ✓ opakovat jednoduché věty
- ✓ přiřadit barvy
- ✓ poznat věci na obrázku

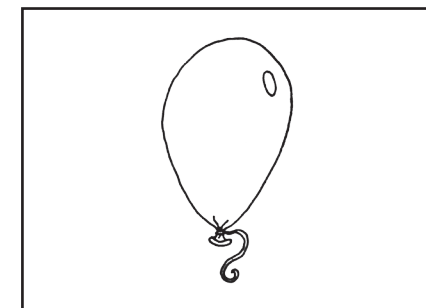

? **Spoj barvičku se správným obrázkem a vybarvi.**

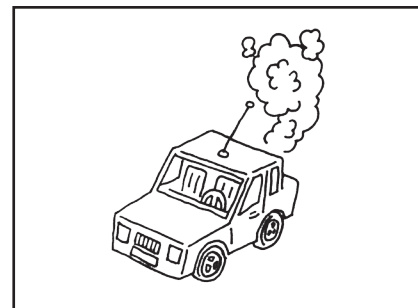
? **Opič se po opici a opakuj.**

„Opice má banán.“

„Opice má balón.“

„Opice má auto.“

„Opice má botu.“

Připravujeme pusinku pro hlásky V, F

- **Fotbal** – nadechujeme se nosem a ústa jsou zavřená, prudce vydechujeme ústy a foukáme do papírové kuličky (zmačkaný papírový kapesník – lehčí na odfouknutí, zmačkaný běžný papír – těžší na odfouknutí). Můžeme zkusit strefovat se do předem vytyčené brány. Rodič se může s dítětem střídát. Jakmile dosáhnou předem daného počtu gólů, hra končí.
- **Foukej, foukej, větříčku** – nadechujeme se nosem a ústa jsou zavřená, lehce a prodlouženě vydechujeme ústy a snažíme se odfouknout peříčko nebo kousek lehkého papíru ležícího v pouzdálí (30–40 cm).
- **Bublifuk** – nadechujeme se nosem a ústa jsou zavřená. Lehce a prodlouženě vydechujeme ústy do bublifuku a kouzlíme bubliny.
- **Zajíček** – horními zuby se zkusíme poškrábat na dolním rtu. Pokud se to daří, tak až pod rtem směrem k bradě. Máme zoubky jako zajíček.
- **Zapomnětlivé zoubky** – lehce předsunujeme horní čelist upřed (zoubky jdou na procházku) a zase uzad (zapomněly si doma a vymýšlíme co – boty, čepici, ...).

Připravujeme pusinku pro hlásky K, G, CH

- **Kloktání** – dítě si nabere trochu vody do pusy a zkouší kloktat (nejlépe v koupelně u umyvadla). Opakujeme několikrát za sebou. Tímto cvikem posílujeme zadní část jazyka, která je důležitá pro výslovnost hlásek K a G.
- **Pití brčkem** – ze sklenice nasáváme brčkem tekutinu. Brčko je umístěné před zuby mezi rty dítěte – tekutinu jakoby cedí mezi zuby.
- **Šipka** – ústa jsou pootevřená, špička jazyka směřuje za dolní zuby, na které trošku zatlačí, aby se jazyk propnul. Zkoušíme vydržet, než rodič napočítá do pěti, postupně se může doba výdrže prodlužovat.
- **Zacouváme do garáže** – ústa jsou otevřená, špička jazyka je za dolními zuby a snaží se zacouvat dál do pusinky, coby do garáže. Při couvání můžeme dítěti pomoci počítáním do tří. Opakujeme několikrát za sebou.

Co umím, když mi jsou 3–4 roky

- ✓ správně vyslovovat hlásky T, D, N, J, K, G, H, CH, V, F ve slabikách a slovech
- ✓ říkat, co vidím na obrázku
- ✓ znát jednoduchou známou písničku a zuládnou ji vytleskat do rytmu

? Opice se opičí

? K popisu obrázku zkuste využít níže uvedená slova a sledujte výslovnost vyznačených písmen.

KŮŇ (mládě je HŘÍBĚ), KOPYTA, HŘÍVA MRAKY, KAPKY, DĚŠŤ, KUKAČKA, KUKÁ, STROM, VÍTR, FOUKÁ, FUČÍ, DŮM, STŘECHA, OKNA, DVEŘE, KOMÍN, KOUŘÍ, TRÁVA

Připravujeme pusinku pro hlásky Ť, Ď, Ň

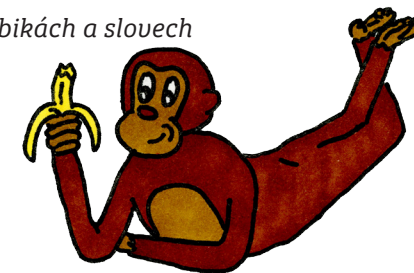
- ☞ **Kočí hřbet** – ústa jsou otevřená, špička jazyka směřuje za dolní zuby (kočičí nožičky se zaprou o přední zoubky, aby se kočička mohla protáhnout). Hřbet jazyka se vyklene jako kočičí hřbet až k tvrdému patru, přičemž špička jazyka (nožičky kočičky) je stále zapřená o přední zoubky.
- ☞ **Zacouváme do garáže** – ústa jsou otevřená, špička jazyka je za dolními zuby a snaží se zacouvat dál do pusinky, coby do garáže. Při couvání můžeme dítěti pomoci počítáním do tří. Opakujeme několikrát za sebou.
- ☞ **Volání na koníčky** – ústa jsou mírně pootevřená a špička jazyka směřuje za dolní zuby. Hřbet jazyka se vyklene směrem k tvrdému patru a zkusíme jím mlasknout, jako když voláme na koníka, aby přišel. Cvik provádíme u rytmického opakování – jednou mlaskneme silněji, podruhé méně silněji. Pokud toto máme už nacvičené, zkusíme pohyb jen naznačit bez mlasknutí.

Připravujeme pusinku pro hlásku L

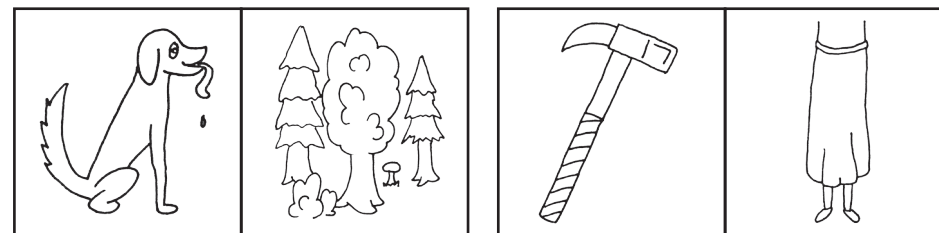
- ☞ **Zatoulaná myška** – ústa jsou otevřená. Špičkou jazyka se střídavě dotýkáme horního a dolního rtu. Střídáme pomalé a rychlé tempo.
- ☞ **Horolezec** – ústa jsou do široka otevřená. Špička jazyka se dotýká dásní za horními zuby – zde jazýček vydrží, než rodič napočítá do pěti, postupně se může doba výdrže prodlužovat.
- ☞ **Datel** – ústa jsou do široka otevřená a špička jazyka se střídavě dotýká a oddaluje od dásní za horními řezáky, jako by datel ťukal do stromu.
- ☞ **Koník** – klapeme jazykem, jako když běží koník.
- ☞ **Závora** – ústa jsou do široka otevřená a špička jazyka směřuje za horní řezáky. Špičku jazyka zde chvilu přidržíme a pak necháme jazyk spadnout dolů za zuby, jako když padá závora. Pokud se toto daří, můžeme přidat při přidržení jazyka za horními zuby zvuk hlásky L a nechat jazyk spadnout s vyslovením hlásky A. Postupně přidáváme i ostatní samohlásky a vzniknou nám slabiky LA, LE, LI, LO, LU.

Už mi je 4–5, toto zvládnou hravě hned

- ✓ správně vyslovovat hlásky Ť, Ď, Ň, L ve slabikách a slovech
- ✓ poznat, co k sobě patří
- ✓ určit, zda se dvě slova rýmují
- ✓ chápat utipy a hádanky

! Opice ti napoví, zda se slova rýmují

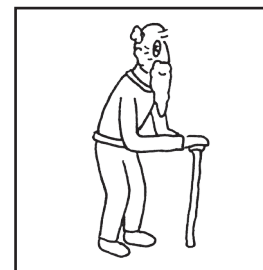
PES

LES

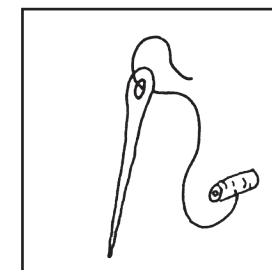
KLADIVO

SUKNĚ

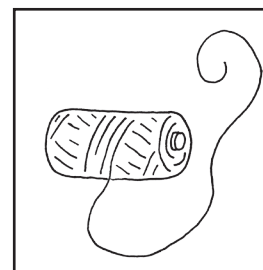
! Patří k sobě nebo ne? Opice to rozhodne.

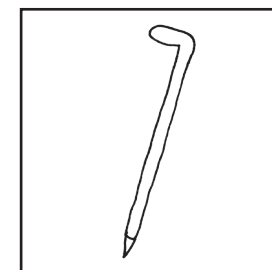
DĚDEČEK

JEHLA

NITĚ

HŮL

Připravujeme pusinku pro hlásky S, C, Z

- **Garáž** – ústa jsou otevřená, špička jazyka směřuje za dolní zuby, kde vydrží, než napočítáme do pěti. Postupně čas výdrže prodlužujeme. (Jazýček je auto, které musí vydržet v garáži bez pohnutí.)
- **Myška** – ústa jsou mírně pootevřená a špičku jazyka vysunujeme z úst ven a zase zasunujeme zpět za dolní zoubky. Rytmicky opakujeme a střídáme pomalé a rychlé tempo.
- **Had** – špičku jazyka umístíme za dolní zoubky (had zalezl do svého pelíšku), dáme zoubky k sobě a usmějeme se tak, aby byly zuby vidět (had leží v pelíšku, zavřený ve svém domečku). Postupně se had probouzí, ale zůstává ve svém pelíšku za dolními zoubky a začíná syčet.

Připravujeme pusinku pro hlásky Š, Č, Ž

- **Mašinka** – ústa jsou našpulená (do kroužku) a napodobujeme zvuk mašinky jedoucí do tunelu „úúúúúúúú“.
- **Sanita** – střídavě plynule roztahujeme a následně špulíme ústa se zvukovým doprovodem střídavého opakování „úúú – ííí“.
- **Silák** – našpulíme rty – nad horní ret umístíme špejli/brčko/tyčinku/pastelku (vodorovně) a chvíli držíme.
- **Koník** – napodobujeme zvuk klusu koníka. Nejprve v pomalém tempu a pozvolna můžeme zrychlovat.

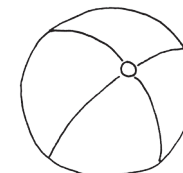
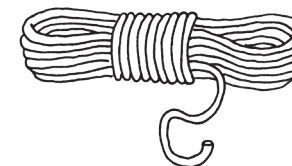
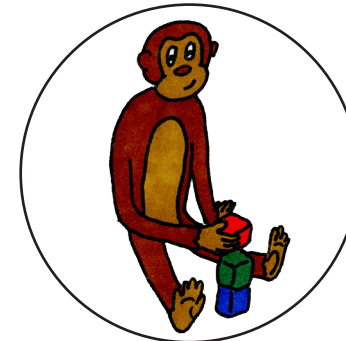
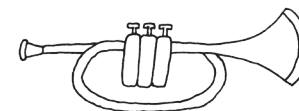
Připravujeme pusinku pro hlásku R

- **Ping-pong** – ústa jsou široce otevřená, špička jazyka se v malém rozsahu pohybuje střídavě za horní a za dolní zuby. Brada se nehýbe. Střídáme pomalé a rychlé tempo.
- **Horolezec** – ústa jsou do široka otevřená. Špička jazyka se dotýká dásní za horními zuby – zde jazýček vydrží, než rodič napočítá do pěti, postupně se může doba výdrže prodlužovat.
- **Datel** – ústa jsou do široka otevřená a špička jazyka se střídavě dotýká a oddaluje od dásní za horními řezáky, jako by datel ťukal do stromu.
- **Traktor** – ústa jsou široce otevřená, špička jazyka směřuje za horní zuby na patro. Rytmicky opakujeme DDN DDN DDN nebo TDN TDN TDN. Když se daří, zkouší nejprve rodič (později zkouší i samo dítě) při proslovení zároveň provádět masáž jazyka za pomoci ukazováčku, kterým rychle přejíždí po spodní části jazyka (u podjazykové uzdičky) zprava doleva a zleva doprava.

Mezi 5.–6. rokem zvládnou hladce

- ✓ správně vyslovovat hlásky S, C, Z, Š, Č, Ž, R ve slabikách a slovech
- ✓ poznat, na co slovo začíná
- ✓ pracovat s předložkami nad, pod, před, za a poznám pravou a levou stranu
- ✓ odhalit, co je pravda a co nesmysl

? **Opice si ráda hraje s ...** (BANÁN, TRUBKA, KONVICE, SUD, ŠIŠKA, ŽÁBA, PROVÁZEK, MÍČ)

Úkoly:

- ? **Pojmenuj, co je na obrázcích, a říkej, s čím si opice hraje.**
„Opice si hraje se sudem.“ Může to být pravda? Nebo je to nesmysl?
- ? **Co je NAD, POD, VEDLE, MEZI, VLEVO, VPRAVO?**
„Jaký obrázek je pod trumpetou?“
- ? **Na co začínají jednotlivá slova?**
„Banán začíná na B.“

Připravujeme pusinku pro hlásku Ř

- ☞ **Zatoulaná myška** – ústa jsou otevřená. Špičkou jazyka se střídavě dotýkáme horního a dolního rtu. Střídáme pomalé a rychlé tempo.
- ☞ **Ping-pong** – ústa jsou široce otevřená, špička jazyka se v malém rozsahu pohybuje střídavě za horní a za dolní zuby. Brada se nehýbe. Střídáme pomalé a rychlé tempo.
- ☞ **Horolezec** – ústa jsou hodně do široka otevřená. Špička jazyka se dotýká dásní za horními zuby – zde jazýček vydrží, než rodič napočítá do pěti, postupně se může doba výdrže prodlužovat.
- ☞ **Datel** – ústa jsou do široka otevřená a špička jazyka se střídavě dotýká a oddaluje od dásní za horními řezáky, jako by datel ťukal do stromu.
- ☞ **Koník** – klapeme jazykem, jako když běží koník.

Úkoly:

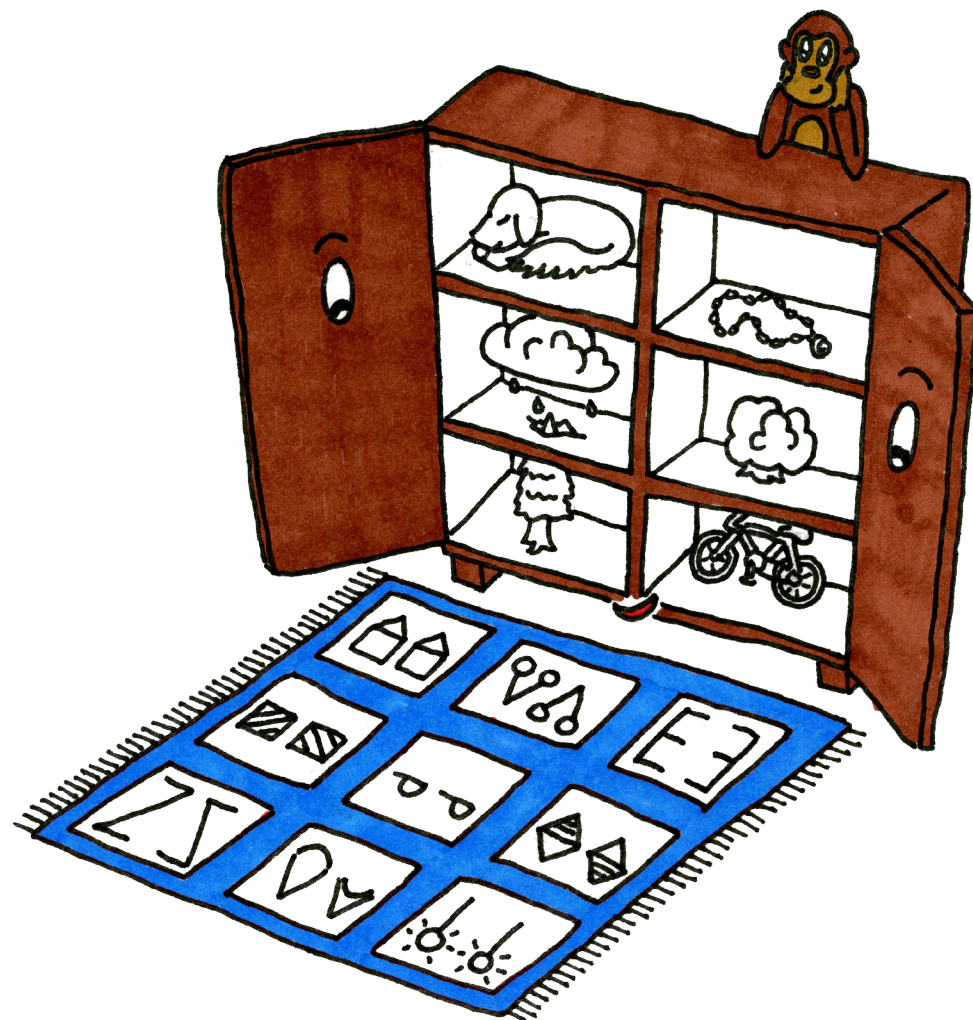
❓ **Slovní fotbal** – „Na co končí slovo PES?“
Najdeš obrázek, který na tuto hlásku začíná?
Pokračuj dál, dokud nevystřídáš všechny obrázky.
Nápověda slov: PES, ŘETÍZEK, MRAK, KEŘ, STROM, KOLO.

❓ **Co je ve skříni?**
Vlevo nahoře? Vpravo dole? Vpravo uprostřed?
Vlevo dole? Vpravo nahoře? Vlevo uprostřed?

❓ **Na koberci jsou dvojice obrázků.**
Poznáš, které dvojice jsou stejné a které jiné?

Když půjdu do školy, zvládnou všechny úkoly

- ✓ správně vyslovovat hlásku Ř ve slabikách a slovech
- ✓ rozpoznat, na co slovo začíná a končí
- ✓ zahrát si s rodiči hru „slovní fotbal“
- ✓ poznat stejné a rozdílné obrázky
- ✓ určit, co je upravo nahoře, upravo dole, vlevo nahoře, vlevo dole

Předškoláček jsem, k zápisu už jdu, tohle všechno dovedu

Sociální dovednosti

- ✓ Znáám svůj věk, své jméno a bydliště.
- ✓ Víím, jak se jmenují moji rodiče a jaké mají povolání.
- ✓ Samostatně se oblékám/ sulékám, obouvám/zouvám a zavazuji si tkaničku.
- ✓ Umím jíst příborem, naliji si pití do hrnečku, zuládnú si namazat chleba ke suačince.
- ✓ Umím pozdravit, poděkovat, poprosit, požádat.

Řeč

- ✓ Umím správně vyslovovat všechny hlásky (R a Ř se učím).
- ✓ Mluvíím gramaticky správně.
- ✓ Umím říct krátkou básničku či zazpívat písničku.
- ✓ Znáám nadřazené pojmy – ovoce, zelenina, nábytek, oblečení.
- ✓ Správně užívám předložky.
- ✓ Znáám opaky slov.

Motorické dovednosti

- ✓ Pracuji s nůžkami a umím vystřihnout jednoduché tvary.
- ✓ Skáču po jedné noze, udržím rovnováhu nebo přeskočím přes překážku.
- ✓ Umím házet a chytat míč.

Orientace v čase a prostoru

- ✓ Znáám roční období a orientuji se v nich.
- ✓ Znáám dny v týdnu a orientuji se v nich.
- ✓ Určím pravou a levou stranu.
- ✓ Umím pracovat s pojmy „nahore, dole, před, za, mezi“.

Grafomotorické dovednosti

- ✓ Držím správně tužku.
- ✓ Vybarvím obrázek bez přetahování.
- ✓ Při obtahování se udržím na čáře.
- ✓ Umím už nakreslit rovnou čáru, šikmou čáru, oblouk, vlnouku, zuby, klubíčko, kruh i kličku.

Sluchové vnímání

- ✓ Poznám a vymyslím rýmy.
- ✓ Rozložím jednodušší větu na slova a spočítám je.
- ✓ Rozložím slovo na slabiky a spočítám je.
- ✓ Určím první a poslední hlásku ve slově.
- ✓ Zapamatuji si 6 slov jmenovaných za sebou.
- ✓ Zapamatuji si krátkou poslouchanou pohádku a umím ji přeuvyprávět.

Zrakové vnímání

- ✓ Poznám v řadě mezi obrázky jiný obrázek, který je otočený.
- ✓ Najdu rozdíly na dvou podobných obrázcích.
- ✓ Pamatuji si šest viděných obrázků.
- ✓ Poznám, co se na obrázku změnilo nebo co chybí.
- ✓ Složím puzzle o 50 dílcích.

Matematické představy

- ✓ Znáám základní geometrické tvary (kruh, čtverec, obdélík, trojúhelník).
- ✓ Porovnávám, uspořádám, roztrídím podle určitého pravidla (velikost, tvar, počet).
- ✓ Napočítám minimálně do deseti.
- ✓ Víím, co je více, méně, stejně, první, poslední.
- ✓ Postřehnu počet ukázaných prstů a počet teček na kostce.

Na koho se obrátit

Klinická logopedie

Jičín | Oblastní nemocnice Jičín a.s., ambulance klinické logopedie,
tel. 493 582 590

Nová Paka | Mgr. Kristýna Dočekalová, tel. 605 857 486

Hořice | Mgr. Paulína Lacinová, tel. 737 328 883

Lázně Bělohrad | Mgr. Paulína Lacinová, tel. 493 767 797

FN Hradec Králové | Klinika ORL, logopedická ambulance, tel. 495 832 357

Další odborná péče

Mgr. Hana Janošková, Podpora rozvoje jazykových schopností, Trénink jazykových schopností dle D, B. Elkonina, Neurovývojová stimulace,

www.ucselehce.cz, tel. 605 501 225, e-mail: hana.janoskova@ucselehce.cz

Mgr. Eva Mílková, NVT cvičení, chirofonetika, rytmický pohybový trénink apod, logopedická ambulance v Lázních Bělohrad

Speciálně pedagogické centrum Jičín (SPC)

tel. 493 533 595, e-mail: info@spcjicin.cz

Hlavní náplní práce SPC je podpořit vaše dítě ve vzdělávání do nejvyšší možné míry formou aktuálních diagnostických metod. Dále se pracoviště zaměřuje na intervenční činnost u našich klientů, např. kurzy FIE ve skupinové i individuální formě, logopedické konzultace, program Trénink jazykových schopností dle Elkonina, program Maxík určený pro předškoláky, rozvoj deficitů dílčích funkcí, individuální trénink sociálních dovedností a sociálně-právní poradenství. Lze nabídnout psychoterapeutickou péči zletilým klientům a rodičům našich klientů.

ORL

Jičín | MUDr. Jiří Novotný, tel. 776 329 944 | MUDr. Martin Kracík,
tel. 776 329 944

Hořice | MUDr. Jiří Novotný, tel. 602 337 207 | MUDr. Janetta Svobodová
Dle sbírky zákonů č. 45/2021 Sb. se rozšiřuje všeobecná preventivní prohlídka u pěti letech o screeningové vyšetření sluchu dětí metodou tónové audiometrie. Vyšetření probíhá u ORL lékaře či na foniatrickém pracovišti na popud praktického lékaře v rámci pětileté preventivní prohlídky. Jde o zcela nebolestivou metodu, která vyžaduje aktivní spolupráci dítěte. Cílem screeningu je záchyt poruchy sluchu u dětí před zahájením školní docházky, aby se zamezilo opoždění úvoje komunikačních schopností a školních dovedností dětí.

Knihovna

Podpora rozvoje jazykových dovedností

Šimonovy pracovní listy 6, 7 – logopedická cvičení I, II – V. Kopicová, Š. Boháčová

Logopedické vymalovánky – I. Novotná

Zábavná logopedie – I. Šáchová

Logopedie pro nejmenší – I. Šáchová

Logopedická cvičení pro předškoláky – I. Novotná

Logopedické písničky – J. Haulíčková, I. Eichlerová

Logopedické pohádky – J. Haulíčková, I. Eichlerová

Tvořivá logopedie a rozvoj řeči – I. Šáchová

Logopedické pexeso – B. Pávková

Říkaneky pro rozvoj řeči – J. Tučková

Podpora rozvoje sluchového vnímání

Písmenkový detektiv – P. Maxová

Rozvoj řeči zvuky a slabiky – P. Klapáková

Není hláska jako hláska – Slezáková – odlišování částí slov důležitých pro počátek čtení a psaní

Sluchové vnímání – Z. Michalová

Od zápisu do lavice, Sluchové vnímání – G. I. Vlková

Šimonovy pracovní listy 15 – rozvoj sluchového vnímání – R. Francíková

Sluchové pexeso – Moudrá sova Alexandr

pro Albi tužku – pexesa Dopravní prostředky, Zvířátka, Zvuky kolem nás.

Knihy a hry - zaměřeno na všechny oblasti

Mezi námi předškoláky – J. Bednářová

Školní zralost – J. Bednářová, Š. Vlasta

Od zápisu do lavice – G. I. Vlková

Kuliferdo – Raabe

Kvido – Albi

Rámeček Logico Piccolo a patřičné karty k jednotlivým oblastem

Hra Cortex pro daný věk (Albi).

Aplikace pro tablet

Edukativní hry zdarma – pexeso, bludiště, rozlišování stínů, přiřazování vzoru, zvuku, postřeh | Story cubes (vymyšlení příběhu dle kostek, lze pořídit i jako stolní hru) | Matrix game – logické řazení z tuarů | Jiný než ostatní – co do řady nepatří | Cvičení řeči – řazení dějových posloupností | Ježkovo dobrodružství pro děti | Doprava doleva – bludiště | Prostorová orientace – umístování dle slouní instrukce | V říši logiky

Použité zdroje

Klinická logopedie – E. Škodová, I. Jedlička a kol.
 Diagnostika dítěte předškolního věku – J. Bednářová
 Logopedická cvičení 1, 2 – B. Housarová, M. Šulistová
www.klinickalogopedie.cz
 Sbírka zákonů č. 45/2021 Sb.
 Věstník č. 14/2021 – Ministerstvo zdravotnictví

Podchlumí
 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA

Logopedickou brožuru vydala MAS Podchlumí, z. s., v roce 2022 u rámci projektu Místní akční plán vzdělávání pro ORP Hořice II, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0009095 na základě poptávky na území a zachycuje vývoj lidské řeči a její poruchy.

autorka textů **Šárka Jankovská**
 ilustrace **Jindřich Horák**
 grafická úprava a sazba **Stanislav Dlouhý**
 jazykové korektury **Jiří Štěpánek**
 tisk **Tiskárna Zaplatílek, Vesec**
 náklad **1 000 ks**

Tato publikace je neprodejná a je distribuována do mateřských škol na území ORP Hořice.
 Volně ke stažení je na webových stránkách
www.maphorice.cz

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY